

Stenogrammid

XIII Riigikogu stenogramm

II istungjärk

Esmaspäev, 14. detsember 2015, kell 15:00

Toimetatud

15:00 Istungi rakendamine

1. 15:06 Arupärimine ametikohtade koondamise kohta Rahandusministeeriumi haldusalas (nr 99)

2. 15:29 Vaba mikrofon

15:00 Istungi rakendamine

Esimees Eiki Nestor

Tere päevast! Alustame Riigikogu täiskogu II istungjärgu 11. töönädala esmaspäevast istungit. Kõigepealt on arupärimiste ja eelnõude üleandmine. Vabariigi Valitsuse esindaja Heili Tõnisson, palun!

Valitsuse esindaja Heili Tõnisson

Austatud härra esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna säilituseksemplari seaduse eelnõu. Nimetatud seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust kultuuriminister Indrek Saar. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Jaanus Karilaid, palun!

Jaanus Karilaid

Head kolleegid! Mul on au anda Keskerakonna fraktsiooni nimel üle otsuse eelnõu, mille eesmärk on suurendada Eesti iseseisvat kaitsevõimet. Otsuse eelnõu sisu on ettepanek Vabariigi Valitsusele prioriseerida või arendada eelkõige nelja julgeolekumeedet. Esiteks, elanikkonna kaitse. Me teame, et kriisiolukorras on kõige paremini kaitstud poliitikud ja kaitseväelased, aga tsiviilelanikkond on kaitseta. Teiseks, kaitsejõudude iseseisva heidutus- ja kaitsevõime suurendamiseks tuleks planeerida vajalikud investeeringud. Kolmandaks, töötada välja Eesti rannikuseire ja -kaitse kontseptsioon ning arenduskava, tõrjumaks võimalikke sõjalisi ohte merelt. Kontseptsioon peab toetama ka rahuaegset riigi kohustust tagada territoriaalvetes mereohutus ja keskkonnakaitse. Neljas julgeolekumeede, mille arendamist me peame otsuse eelnõus vajalikuks, on militaarside arendamine. Sõjaliste operatsioonide juhtimiseks on vaja välja arendada riigikaitse sidevõrk koos vastavate turvanõuetega. Palume parlamendil eelnõusse konstruktiivselt suhtuda!

Esimees Eiki Nestor

Olen vastu võtnud kaks eelnõu, mille edasine käekäik otsustatakse kodu- ja töökorra seaduse alusel. Palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohaloleku kontroll

88 Riigikogu liiget registreerus kohalolijaks. Kinnitame nüüd päevakorra.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Riigikogu täiskogu II istungjärgu 11. töönädala päevakorra. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Päevakorra kinnitamise poolt on 86 Riigikogu liiget, vastu 1, erapooletuid ei ole. Päevakord on kinnitatud.

Üles Tagasi

1. 15:06 Arupärimine ametikohtade koondamise kohta Rahandusministeeriumi haldusalas (nr 99)

Esimees Eiki Nestor

Saal on rahunenud. Jätkame päevakorra järgi: Riigikogu liikmete Tarmo Tamme, Dmitri Dmitrijevi, Andrei Novikovi, Vladimir Velmani, Mihhail Stalnuhhini, Märt Sultsi, Mailis Repsi, Kadri Simsoni, Toomas Vitsuti, Peeter Ernitsa, Viktor Vassiljevi, Aadu Musta, Erki Savisaare ja Jüri Ratase esitatud arupärimine. Seda tutvustab meile arupärijate nimel Tarmo Tamm. Palun!

Tarmo Tamm

Austatud juhataja! Head kolleegid! Lugupeetud minister! Arupärimise esitasime 11. novembril ja see puudutab ametikohtade koondamist Rahandusministeeriumi haldusalas. Koalitsioonileppes on kirjas põhimõte, millest lähtuvalt väheneb valitsussektori töökohtade arv kooskõlas tööealise elanikkonna kahanemisega. Eesmärk on vähendada ministeeriumide ja riigiametnike töö dubleerimist, ülereguleerimist ja bürokraatiat avalikus sektoris. Kokku on plaanis koondada 750 inimest ehk 1,5% riigisektori töötajaskonnast. Kokkuhoid koondamiste järel oleks umbes 13 miljonit eurot aastas.

Rahandusministeeriumi haldusalas plaanitakse koondada 11 inimest. Maksu- ja Tolliameti avalike suhete juht Rainer Laurits on aga väitnud, et nende koosseisu vähendamine tuleb suurem, kui valitsus on ette näinud. Nende strateegia keskendub organisatsiooni tegevuste efektiivsemaks muutmisele ning koosseisu vähendamisele. Samas võeti seal 2012. aastal tööle ligi 80 inimest. Hiljutise reformimise käigus vähendati Maksu- ja Tolliameti töötajaskonda 198 inimese võrra. Seejärel lubati madalalpalgalistele inimestele tulumaksu tagastamise seaduse valguses võtta Maksu- ja Tolliametisse lisaks kümme uut töötajat. Nüüd plaanitakse töötajaskonda jällegi vähendada. Samas oleme olukorras, kus 2013. aasta seisuga oli Eesti maksuauk juba 548 miljonit eurot. Sellest tulenevalt ongi meil härra ministrile neli küsimust. Meil oleks hea meel, kui minister loeb need küsimused ette ja siis ka nendele vastab. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Arupärimisele tuleb vastata rahandusminister Sven Sesteril. Palun!

Rahandusminister Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head arupärijad ja teised Riigikogu liikmed! Vastan arupärijate küsimustele, mis puudutavad ametikohtade koondamist Rahandusministeeriumi haldusalas. Kõigepealt siis küsimused ning seejärel vastused nendele.

Esiteks, millised ametikohad Rahandusministeeriumi haldusalas koondamisele lähevad? Palutakse nimetada nii ametikohad, asutused kui ka inimeste hulk. Esimese aasta kärpeülesanne Rahandusministeeriumi haldusalas on kokku 41 töötajat. Praeguse seisuga on konkreetne koondatavate töötajate arv veel täpsustamisel. Eesmärk on koostöös valitsemisala asutuste juhtorganitega, sh maavalitsused ja nende asutatud sihtasutused, Riigi Tugiteenuste Keskus, Statistikaamet, Keskkonnainvesteeringute Keskus, RKAS jt, leida kärpimiseks sisulised lahendused. Töötajate arvu vähendamine ei saa toimuda mehaaniliselt, tuleb läbi arutada asutuste töökorraldus laiemalt, sh tugiteenuste osutamine ja IT-lahendused. Maksu- ja Tolliameti koosseisu muutmise on rahandusministri käskkirjaga juba kinnitatud ning selle kohaselt väheneb ameti koosseis alates 1. jaanuarist 2016. aastal 168 teenistuskoha võrra. Neist 75 on täitmata ametikohad ja realselt koondatakse 93 inimest. Maksu- ja Tolliameti koosseisu suurus on edaspidi 1512 teenistuskoha.

Teine küsimus: "2016. aasta riigieelarves on kirjas, et Maksu- ja Tolliametis vähendati reformimise käigus töötajaskonda 11% ehk 198 inimese võrra, nüüd planeeritakse sealt veelgi vähendada. Samas võeti veel hiljaaegu tööle 80 inimest ning madalalpalgaliste maksutagastuse seadusega seoses lubati Maksu- ja

Tolliametile lisaks 10 uut töötajat. Kuidas taolisi ümberkorraldusi seletate?" Majanduslanguse ajal võttis Vabariigi Valitsus vastu otsuse suurendada Maksu- ja Tolliameti kontrollivõimekust ja seoses sellega värvati toona juurde 80 inimest, et suurema arvu töötajate abil takistada kriisiajal hoogustunud maksudest kõrvalehoidumist. See samm täitis oma eesmärgi ning tänu kogutud maksutulule hoiti ära avalike teenuste kättesaadavuse halvenemine. Muutunud olukorras, kus maksude laekumine on paranenud ning ettevõtluskeskkond ausam, kus on rakendatud tehnoloogilisi muudatusi ja võetud kasutusele käibemaksudeklaratsiooni lisa, ei ole maksuametis enam vaja nii suurel arvul töötajaid. Maksu- ja Tolliameti personali vähendati 2011. ja 2012. aastal 11%, kui tsentraliseeriti eri valdkondade juhtimine ja kaotati piirkondlikud maksu- ja tollikeskused. Kümme uut töötajat, sh üks töötaja ka Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskusesse, on planeeritud värvata aastast 2017. Uue seaduse süsteemiarendus tehakse olemasoleva tööjõuga, alates 2017. aastast on aga vaja inimesi süsteemi rakendamiseks ja teenindusvaldkonda nõustamisalale.

Kolmas küsimus: "Kuidas on selline kaadrivoolavus Maksu- ja Tolliameti töö kvaliteeti mõjutanud?" Maksu- ja Tolliametis ette võetud muudatuste eesmärk ei ole olnud mehaaniline töötajate arvu vähendamine. Personalimuudatuste taga on olnud töö sisuline ümberkorraldamine. Sellega seoses on Maksu- ja Tolliameti töö efektiivsus aja jooksul paranenud, mitte halvenenud. Maksu- ja Tolliametis on praegu käsil uue strateegia loomine, mille eesmärk on toetada ettevõtete tegevust ja arengut. Selle sisu on muu hulgas see, et senisest veelgi enam tegeleb maksuhaldur tehnoloogia arendamisega, mis võimaldab osas tööloikudes hakkama saada vähema tööjõuga, sh väiksema arvu juhtidega. Alustatud on uue e-maksuameti ja e-tolli arendamist, mis muudab suhtluse Maksu- ja Tolliametiga veelgi efektiivsemaks. Eesmärk on teenuste lihtsustamise ja ajakohastamise käigus vähendada vajadust ametiga suhelda selliselt, et tegevused oleksid automatiseeritud ning e-maksu- ja tolliamet töötaks n-ö taustal. See tähendab aga ka seda, et muudatus võimaldab ametil rohkem motiveerida oma inimesi arendama uue e-maksuameti IT-lahendusi ning olema senisest rohkem valmis koostööks ettevõtjatega.

Neljas küsimus: "Kuidas mõjutab järjekordne Maksu- ja Tolliameti töötajate vähendamine Eesti maksuauku, mis viimase statistika tulemusel on jõudnud 2013. aastal 548 miljoni euroni?" Viimased maksukeskkonna arendused ja kaasnenud maksukultuuri paranemine annavad võimaluse oma tegevust radikaalsemalt muuta, seda ka kontrolliosakonnas, kus uued süsteemid, näiteks käibemaksudeklaratsiooni lisa rakendamine ja töötamise register, on senist kontrolliprotsessi põhimõtteliselt muutnud. See võimaldab ka vähema tööjõuga saavutada häid tulemusi. Näiteks kahanes Eesti maksuauk 2014. aastal võrreldes 2013. aastaga üle 100 miljoni euro ehk 412 miljoni euroni. Sellele lisandub tänava käibemaksudeklaratsiooni muudatuse mõju, mille suuruseks hinnatakse 80–90 miljonit eurot. Samuti näitab KPMG uuring, et aasta tagasi pidas varimajandust probleemiks 55% Eesti ettevõtjatest, tänava on sellisel arvamusel vaid 34% ettevõtjatest. Aitäh teile!

Esimees Eiki Nestor

Küsimused ministrile. Andres Herkel, palun!

Andres Herkel

Aitäh, austatud juhataja! Austatud minister! Ma püüdsin pingsalt teid kuulata, aga päriselt siiski aru ei saanud, mida te ütlesite nende kümne uue töötaja kohta. Te kinnitasite, nagu ma aru sain, et kümme uut töötajat on maksuametisse tulemas. Minu küsimus on, millised on tulevikus nende funktsioonid. Kas nad on tõesti seotud üksnes nn madalapalgaliste maksutagastuse seaduse rakendamisega või on need funktsioonid laiemad? Kui palju madalapalgalistele inimestele tulumaksu tagasimaksmine halduskoormust tõstab?

Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Nagu ma ütlesin, kümme uut töötajat ja nende hulgas ka üks inimene, kes tuleb Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskusesse, on plaanis rakendada mitte aastal 2016, vaid 2017. aastal. Peasjalikult on neid kümme uut töötajat vaja teenindusvaldkonda nõustamise alale, aga ka süsteemi rakendamiseks. Ja seda, nagu ma ütlesin, 2017. aastal.

Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Iseenesest inimeste arv ei olegi kuigi tähtis. Minu jaoks on tähtis see, et riigil jääb makse saamata ligi pool miljardit eurot. See on probleemi üks pool, et riigieelarvesse

jääb raha laekumata. Teine pool on see, et nõnda tekitatakse turul ebaterve konkurents. Me teame, kuidas osa ettevõteteid turul käitub. Kui neid korrale ei kutsuta ja nende üle kontrolli teostada ei saa, siis ebaterve konkurents süveneb. Mängus on väga suur raha. Lihtne loogika ütleb, et kui panustada Maksu- ja Tolliametisse üks euro, siis kümme eurot saab tagasi. Miks seda reeglit ei järgita ja miks ei võeta inimesi juurde, et maksuauk väheneks?

Rahandusminister Sven Sester

Aitäh, hea küsija! Vastupidi, ma arvan, et me oleme täiesti ühel meelel. Rõõm on kuulda, et ka teie arvates annaks sellesse sektorisse lisaraha suunamine täiendavat positiivset tagasisidet. Kui te panete tähele, siis just seda eesmärki teenivad viimase aja seadusandlikud muudatused, aga ka see, et 2016. aasta ehk järgmise aasta riigieelarves on maksuametile eraldatud väga suured summad. Maksu- ja Tolliameti juht on öelnud, et sellist investeringute taset pole neil varem kunagi olnud. Jutt on veidi rohkem kui 20 miljonist eurost järgmisel aastal.

Aga vaadake ka, milliseid seadusandlikke muudatusi on austatud Riigikogu teinud. Tänu töötamise registri loomisele saime kirja üle 10 000 inimese, kes esimest korda töötajana registrisse kanti, aga näiteks võib tuua ka üle 1000-euroste arvete deklareerimise. Need on meetmed, mis on realselt kaasa aidanud maksude paremale laekumisele. 2016. aastal suunatakse üle 20 miljoni euro Maksu- ja Tolliameti võimekuse kasvatamiseks. Üks suur prioriteet on mitte ainult Maksu- ja Tolliametis, vaid ka teistes riigiettevõtetes tänapäevaste infotehnoloogiliste vahendite järjest suurem kasutuselevõtt, mis aitab loomulikult ka üldist efektiivsust suurendada.

Esimees Eiki Nestor

Külliki Kübarsepp, palun!

Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea juhataja! Hea minister! Praegune koalitsioon on seadnud eesmärgiks vähendada bürokraatiat ja toimetada selle nimel, et dubleerimist oleks võimalikult vähe. Üks viis, kuidas selleni jõuda, on ametnike koondamine. Aga olulisem on ikkagi sisu. Minu küsimus on: kui palju te selles vallas oma erakonnakaaslasest justiitsministriga ja tema haldusalas töötavate inimestega koostööd teete? Tema peaks ju põhiliselt seda sisu poolt rohkem kandma. Kas peale muudatuste Maksu- ja Tolliametis on teil veel plaanis mingisuguseid meetmeid ja tegevusi, mis vähendaksid just ettevõtlusega seotud bürokraatiat?

Rahandusminister Sven Sester

Siin oli ühes plokis mitu küsimust, ma püüan neile kõigile vastata. Hakkan kaugemalt pihta. Kui me räägime ülesannete jaotusest valitsuses, siis mul on täna väga meeldiv küsimustele vastata, kuna need puudutavad kas Rahandusministeeriumi või Maksu- ja Tolliametit. Oma olemuses kujundab asjaomast suurt pilti ja peab valdkonnaministritega igapäevast dialoogi riigihalduse minister, kelle otsene ülesanne see on. Ta ei pea lähtuma soovist teha mingi mehaaniline muudatus, vaid konkreetset dialoogis valdkonnaminister *versus* riigihalduse minister aru saama, kus sektoris mida tahetakse muuta ja kui muuta, siis millist efekti see annaks. Täidetud peab olema kaks olulist ülesannet. Esimene on see, et kindlasti ei tohi tekkida olukorda, kus mingi konkreetne teenus jääb Eesti Vabariigi kodanikul saamata selle tõttu, et ei ole inimest, kes seda teenust osutaks. Teine, sama oluline eesmärk on see, et ei oleks dubleerimist. Kindlasti tasub sisuliselt uurida, kas meil on valdkondi, kus tegelikkuses tööd dubleeritakse.

Mis puutub teie küsimuse teises pooles nimetatud ettevõtlusega seonduva bürokraatia vähendamisse, siis siinkohal, hea Riigikogu, ma annan teile teada, et neli ministrit on tulnud välja suurema projektiga, mida me nimetame nullbürokraatia projektiks. Need neli ministrit on rahandusminister, riigihalduse minister, majandusminister ja ettevõtlusminister. Me palusime eri organisatsioonidel kaardistada oma nägemus Eesti seadusandlikest aktidest, mis kas suuremal või vähemal määral haldusbürokraatiat suurendavad. Palusime nimetada konkreetseid õigusaktid ja ka välja tuua põhjendused, miks arvatakse, et üks või teine õigusakt kas dubleerib mingit muud akti või nõuab mingit konkreetset andmestikku, mis ületab normatiive. Me palusime, et ettevõtlusorganisatsioonid ja ka üksikettevõtted annaksid oma tagasiside 1. detsembriks. Nüüd võib öelda, et tagasiside oli päris korralik. Neid organisatsioone ja institutsioone, kes reageerisid, on üle 30 – kui ma õigesti mäletan, siis neid sai kokku 32. Ettepanekuid, mis laekusid – Rahandusministeerium on see asutus, kes neid kokku kogus –, tuli üle 200. Nende sisu oli väga erinev, alates sellest, et soovitakse rohkem automatiseeritud süsteeme. Kui te panete tähele, siis jällegi jõudsime IT-lahendusteni. Ettevõtjad soovivad, et oleks eeltäidetud informatsioon, ja seda kuni võimalike dubleerimisteni välja.

Nüüd hakatakse nende ettepanekute kallal tööle. Meil on kokku lepitud, et jagame need ministriumide vahel laiali vastavalt sellele, kelle pädevuses konkreetset ühe või teise ettepaneku analüüsimine on. Kui on mingi põhjus, miks ministrium konkreetset ettepanekut ellu viia ei soovi, siis tuleb eraldi kokku tööühm, kuhu on ka ettevõtjad kaasatud. Eesmärk on aru saada, miks ühte või teist muudatust ei ole õige või ei saa ellu viia. Ma tahan selle pika jutuga öelda, et tähelepanu haldusbürokraatia vähendamisele on väga suur ja tuntav. Me oleme seisukohal, et mida väiksem on haldusbürokraatia, seda suurem on konkurentsivõime. Mida suurem on konkurentsivõime, seda suurem on potentsiaalne majanduskasv. Sellest me ka lähtume.

Esimees Eiki Nestor

Kadri Simson, palun!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud rahandusminister! See arupärimine on kantud tõsiasjast, et Vabariigi Valitsus leppis kokku kindlad mõõdikud, mille järgi kõiki valitsusvaldkondi, alustades maksuametist kuni haiglate personalini välja, tabab kindla suurusega koondamine. Teie vastusest selgus, et need koondamised on kokku lepitud järgmiseks aastaks. Samas te märkisite, et aastal 2017 saab näiteks maksuamet bürokraatlikku koormust lisaks ja tuleb inimesi juurde palgata. Kas siis koondamisarvud saidki kokku lepitud ainult aastaks 2016 ja 2017 on võimalik kaotatu tasa teha?

Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Siin oli jälle mitu küsimust ühte põimitud. Ma püüan nendele küsimustele pikemalt vastata. Hakkame kaugemalt pihta. Tegelikult käivitus kõnealune protsess sellest hetkest alates, kui jõuti kokkuleppele. Me ei pea ära ootama 1. jaanuari 2016 – protsess on juba pihta hakanud. Ma arvan, et kevadisel perioodil, kui me räägime riigi eelarvestrateegiast, me vaatame üle, kas need enda õlgadele võetud kohustused on täidetud või saavad peagi täidetud. Me vaatame ka seda poolt.

Mis puutub eri institutsioonide, eri ministriumide-ametite personali vähendamise programmi, siis aluseks ei ole võetud tavalist aritmeetikat. Aluseks on võetud ka varasemate perioodide ja peaaesjalikult aastate 2010–2015 jooksul tehtud struktuursed reformid. Võib-olla üks parimaid näiteid on Siseministrium. Kui te vaatate Siseministriumi koosseisu vähendamist lähitulevikus selle taustal, kui palju on selle ministriumi allasutustes inimesi, siis te näete, et proportsioonid on selgelt paigast ära. Aga sellel on oma väga selge põhjus: perioodil 2010–2015 vähendas see ministrium oma personali väga jõuliselt. Nii et ainult aritmeetikal need plaanid ei rajane.

Esimees Eiki Nestor

Aitäh, härra minister! Avan läbirääkimised. Arupärijate nimel võtab sõna Tarmo Tamm. Palun!

Tarmo Tamm

Härra juhataja! Härra minister! Head kolleegid! Püüan ministri vastustest aru saada, aga mitte kuidagi ei saa aru. Kuidas on võimalik, et riigis antakse kõikidele ametitele ja ministriumidele ülesanne teatud arv inimesi koondada? Mis koondamise tagajärg on, seda nagu keegi ei analüüsi. Me teame näiteks, et maksuauk on umbes pool miljardit, aga plaan on inimesed töölt ära saata. Ja tulebki nad koondada, olgugi et maksuauku ei saa vähendada, kui personali vähemaks jääb. Ma ütlen veel kord, et on üks lihtne printsiip: kui panustada maksuametisse üks euro, saame kümme eurot tagasi. Kelle huvides see tegelikult on, et maksuauk siiski väheneks? Üks võimalus maksuauku vähendada on muretseda uued röntgeniaparatuurid, mida järgmisel aastal hangitakse piirijaamadesse, ja ka liikuvad röntgenibussid, millega püütakse salasigarette jm salakaupa avastada. See on üks võimalus. Aga inimesi ei tohi koondada, sest ilma inimesteta maksuauku kuidagi väiksemaks ei muuda. Ma ütlen veel kord, et üks suuremaid ja tähelepanuväärsemaid eesmärke on see, et meil oleks terve maksukeskkond ja makstaks korralikult makse. Siis ei oleks ebatervet turukonkurentsi. Eriti tuntav on see praegu ehituses. Ma ei kujuta ette, et IT-tehnoloogia abil on võimalik ehituses valitsev suserdamine ära kaotada.

Seda juttu võiks tegelikult jätkata. Need käsulauad on edasi läinud haiglatele, kust tuleks 165 inimest koondada. Minu jaoks jälle täiesti mõistetamatu. Esiteks ei ole valitsusel võimalik sihtasutusele ettekirjutust teha, sest äriseadustiku järgi juhib sihtasutust nõukogu ja tellimust teostab haigekassa. Samamoodi võib öelda, et me ei tohiks enam koondada ühtegi politseinikku ega päästeametnikku, sest me lammutaksime sellega riigi alustalasid, riigi toimimine seataks kahtluse alla.

Kindlasti on üks põhjuseid, miks selline seis on tekkinud, olematu majanduskasv. Aga olematul majanduskasvul

on ka omad põhjused. Pikka aega on meil tegemata haldusreform, riigireform. Praegu tegelevad sellega ka maavalitsused. Palju neid ameteid Eestisse vaja on – sihtasutusi jne? Toon lihtsa näite. Selle peaministri ajal on juurde loodud kolm uut ministrikohta, aga kas need on ennast õigustanud? Ehk alustaks koondamist ja kärpimist õigest otsast? Ministri igal juhul jõudu selles võitluses! Aga ma kordan, et maksuamet, meditsiinisüsteem, politsei ja Päästeamet ei tohiks küll kindlasti olla valdkonnad, kus võib veel kedagi koondada. Seda enam, et meil on võimalik maksuametisse uusi inimesi palgates riigieelarvesse tulu juurde teenida. Piisav arv inimesi peaks seal ametis olema nii kaua, kuni ükskord tulude ja kulude vahe nulli läheb või me plussi jõuame. Selline oli, jah, meie arupärimise mõte, et koondamisega ei tohi liiale minna. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Rohkem sõnavõtusoove ei ole. Ministri rõõmsast näost võib arvata, et ka tema ei soovi enam midagi öelda. Sellele arupärimisele on vastatud.

[Üles Tagasi](#)

2. 15:29 Vaba mikrofoni

Esimees Eiki Nestor

Peale haamrilööki võib end registreerida sõnavõtuks vabas mikrofonis. Viktor Vassiljev, palun!

Viktor Vassiljev

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! See on muidugi väga tore, kui valitsuskoalitsioon on võtnud endale eesmärgiks vähendada bürokraatiat ja dubleerimist. Ma muidugi ei saa hästi aru, kuidas Põhja-Eesti Regionaalhaigla tugipersonal, tähendab, sanitarid ja koristajad, sünnitavad bürokraatiat ja dubleerimist. Aga ei ole midagi parata, see on ju väga vana ütlemine, et kala hakkab haisema peast, aga roogitakse ju ikka alates sabast. Kusjuures seda tehakse sageli täiesti asjatundmatult. Kõrgemad riigiametnikud ei saa aru, et meil ei ole mitte ühtegi tervishoiuasutust, meil on tervishoiuettevõtted. Asutused alluvad keskasutusele või keskasutuse hallatavale asutusele. Sotsiaalministeeriumi haldusalas on järgmised asutused (ma üritan teile praegu peast ette lugeda): Ravimiamet, Terviseamet, Tervise Arengu Instituut, Sotsiaalkindlustusamet, Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus, varjupaika taotlevate isikute majutuskeskus ja minu meelest ongi kõik. Võib-olla on veel mõni väiksem asutus.

Ühtegi haiglat ei ole, mis alluks Sotsiaalministeeriumile. Mis parata, ministrid vahetuvad nii kiiresti, et ei jõuta uusi ukseilte juurde teha, ei jõuta asjadesse süveneda, eriti kui kaks ministrit teineteise varvaste peal tallavad. Kui ministeeriumist saadetakse käsk haiglasse, et te peate kas suurendama või vähendama personali või mööblit siia-sinna ümber tõstma, siis sellised ebaseaduslikud käsud ei kuulu isegi arutamisele. Haiglad oleks võinud täiesti vabalt koondamiskäsku ignoreerida, aga millegipärast hakati suurest hirmust õiguskantslerit tülitama. Õiguskantsleri büroo peab asja menetlema ja küllap sealt tuleb otsus, et käsk ei ole seaduslik. Täna üritati sotsiaalkomisjonis arutada punkti "Koondamistest tervishoiuasutustes". Jällegi asutused – ka sotsiaalkomisjon ei saanud pihta, et meil ei ole ühtegi tervishoiuasutust. On eraõiguslikud juriidilised isikud, kes alluvad oma juhatusele, oma nõukogule. Ja mis puutub PERH-i ja Tartu Ülikooli Kliinikumi, siis neil polegi omanikke. Neil on asutajad, aga asutajate ülesanne on ühekordne ülesanne.

Väga ilmekalt näitas seda, et tervishoiuasutused ei allu ministeeriumile, mõne aasta tagune arstide streik. Meditsiinitöötajad hakkasid siis otsima, kes on läbirääkijad, kes on see, kes juhib tervishoiuvõrku. Ja tuli välja, et ministeerium ei juhi. Ministeerium kirjutab määruseid, kus on kirjas, mitu ruutmeetrit ühe haigevoodi kohta on ette nähtud. Terviseamet jagab tegevuslubasid ja kui vaja, siis võtab neid ära. Haigekassa jagab ausa läbipaistva konkursi kaudu haigemajadele raha, aga ei juhi tervishoiuvõrku. Poolteist aastat otsiti, kes on vastutaja, ja viimaks said arstid ja õed oma partneriks läbirääkimislaua taha haiglate liidu esindaja. Haiglate liit on tegelikult lihtsalt haiglaomanike organisatsioon. Haiglatel omanikke ei ole, on asutajad.

Kui ei ole kedagi, kes võrku juhiks, siis ongi nii, et ta on juhitamatu. Haiglavõrk tegutseb kommertsalustel ja nõrgalt reguleeritud turutingimustes. Meie suurim tervishoiuvõrgu asjatundja minister Arto Aas joonistas meile täna sotsiaalkomisjonis riigipuu, kus olid igasugused okste külge riputatud manused, sh ka tervishoiuvõrk. Ma ütleks, et see jõulupuu oli ilus küll, aga see asi ikkagi ei päde. Vahest mõni minister arvab, et tema päralt on võim ja vägi, et kui koht on antud, ju siis annab jumal ka mõistuse, aga no ei anna! Kui oleks niimoodi, et me võiks oma käsuga reguleerida loodusseadusi, siis meil sajakas praegu akna taga lund. Aga nii ei ole. Ei ole! Ei ole korda siin majas, ei ole ka tervishoiu. Terve mõistus ütleb, et kui te tahate valitsussektoris kedagi koondada, siis meil on kaks ministeeriumi, kus on kaks ministrit. Koondage ära kaks ministrit, kaks autojuhti,

kaks sekretäri, terve hulk nõunikke ja muid tallalakkujaid, ja te saate rohkem kasu kui 85 koristaja koondamisest. Kas riigile on kasulikum koondada 85 koristajat või kaks ministrit – mõistatage ise! Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Marika Tuus-Laul, palun!

Marika Tuus-Laul

Head kolleegid! Meil on Viktoriga ühed ja samad mured. Ka mina tahan rääkida koondamistest ja kärpimistest tervishoiuasutustes, mida arutati täna sotsiaalkomisjonis riigireformi sildi all. Loomulikult see pole ammu kellelegi uudis, et üldhaiglate kohta on tehtud poliitiline otsus olulisel määral vähendada eriarstiabi vastuvõtte. Seda näiteks Viljandi Haiglas, Jõgeval, Sillamäel, Haapsalu rehabilitatsioonikeskuses, Raplas ja väga paljudes teistes kohtades. Rakvere Haiglas võetakse vähemaks 2250 ravijuhtu, Jõgeval 1000, Raplas 1400 jne. Lisaks on loomulikult kavas koondada. Kahe regionaalhaigla kohta – Põhja-Eesti Regionaalhaigla ja Tartu Ülikooli Kliinikumi kohta – on Jevgeni Ossinovski, nagu eelkõneleja rääkis, teinud poliitilise otsuse, et personali tuleb koondada kokku 165 töötaja võrra. Samas me teame, et näiteks ülikooli kliinikumis on äsja valminud laiendus ja lisandunud 100 ravikohta. Küsin, kus on siin koondamise koht. Põhja-Eesti Regionaalhaiglal on samuti laienemisplaanid. Samas on seal juba praegu puudu umbes 100 öde – need kohad on täitmata. Ödesid lihtsalt pole nii palju. Tartu Ülikooli koolitusest ei piisa ja arstid teevad ödede tööd, töötatakse väga suure koormusega. Küsin, kus on siin koondamise koht.

Ministrid räägivad mingist umbmäärasest riigi valitsemise mahu vähendamisest, töökohtade koondamisest, aga tervishoiusektoris tähendab see hoopis haiglapersonali koondamist. Ja see omakorda ei tähenda muud kui raviteenuse vähendamist, arstiabi kättesaadavuse vähendamist, järjekordade pikenedamist ja ravikvaliteedi langemist. Me teame, et Maailma Terviseorganisatsioon ehk WHO on korduvalt väitnud, et meie tervishoiu rahastamine ei ole piisav ja et väga palju peavad inimesed ise juurde maksma. Nad on öelnud ka seda, et meie tervishoid on tõesti viimse pilgeni n-ö efektiivne. Samas me näeme, et ajal, kui me võiksime tegelda sisuliste probleemidega ja arstiabi kättesaadavuse parandamisega, õigustab minister koondamist vajadusega töö efektiivsust veelgi tõsta. Just nimelt see kuluefektiivsus teebki väga palju muret, sest meil on meie kasutuses olevast vähesest rahast niigi viimane välja pigistatud ja patsiendile see kindlasti sobiv ei ole. Tuletan meelde, et kuus-seitse aastat tagasi, kui oli suur majanduslangus, kärbiti kõige rohkem tervishoiusummasid.

Ma tõesti imestan, et sotsiaaldemokraadist minister Ossinovski toetab nn õhukese riigi poliitikat ja aitab sellele ise igakülgsest kaasa. Nagu eelkõneleja ütles, miks peaksid haiglad tema antud koondamise käsku kuulda võtma. Haiglad on eraõiguslikud juriidilised isikud ja selline koondamise nõue on isegi ebaseaduslik. Keskerakond ei olegi päris nõus sellega, et kogu meie tervishoid on eraõiguslik, aga see otsus on omal ajal tehtud, seadust tuleb täita ja sellega ka arvestada. Mis juhtub siis, kui seda käsku ei arvestata? Ajakirjandusest on läbi käinud, et kui haiglad tõesti personali ei kärbi, siis võidakse haigekassa lepingute mahtu vähendada. Paraku ei viinud ka tänane sotsiaalkomisjoni istung meid probleemi lahendamisele lähemale. Lihtsalt räägiti ja räägiti, aga mingit otsust vastu ei võetud. Kõik on endine. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Jüri Adams, palun!

Jüri Adams

Härra istungi juhataja! Lugupeetud rahvaesindajad! Ma jätkan oma vana järjejuttu. Kuna esimene teemade rühm hakkab ammendumas, siis mõtlesin, mis suunas ma edasi lähen. Järgmised kaks valdkonda on esiteks küsimused, mis toimub komisjonides. Lõppkokkuvõttes kõik need haltuuramaigulised tegevused, mille tõttu Riigikogu on omandanud kummitempli maine, on tegelikult komisjonide töö praktika käigus vormistatud. Teiseks oleks vaja käsitleda fraktsiooni institutsiooni kuritarvitamist Riigikogus. Praegu ma aga mõtlen, et pigem vahetan teemat uuel aastal ja selle järjejutu viimase osa esimeses peatükis räägin ikkagi Riigikogu saali probleemidest.

On tõusetunud küsimus, kas peaks saama iga esitatud muudatusettepanekut hääletamisele panna. Mina arvan, et peaks saama. Olen oma varasemas elus küll ja küll näinud, et muudatusettepanek, mis sai komisjonis näiteks ainult ühe poolthääle, on saanud Riigikogus valdava toetuse häälteenamuse kaudu. Kas on olnud ka niisugust juhtumit, et komisjonis mitte ühtegi toetushäält saanud ettepanek on täiskogus läbi läinud, ma ei tea. Võimalik, et on, võimalik, et ei ole. Aga printsiibina peaks saama seda hääletamisele panna.

Näiteks niisugune kogemus põhiseaduskomisjoni möödunud nädala tööpraktikast. Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon oli teinud väga palju tööd ja esitanud välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise

seaduse eelnõu muutmiseks mitu ettepanekut. Paraku ei saanud nad siin mitte ühtegi ettepanekut hääletusele panna, kuna väiksel fraktsioonil ei ole komisjonis esindajat ja seda eelnõu arutanud komisjoni istungil oli kohal niisugune koosseis, et nad said ainult ühe toetushääle. Kodukord nõuab praegu vähemalt kahte poolthäält. Paradoks on see, et Siseministerium on suuremat osa nende ettepanekutest võtnud väga tõsiselt ja sõnastab nende alusel oma sisulisi täiendusi, mis võib-olla on keeleliselt natukene paremini kirja pandud. Sisuliselt nende ettepanekuid arvestatakse, aga formaalselt saadab meie kodukord nad pikalt. Vabaerakonna fraktsioon on ka väike fraktsioon ja kui see kord püsib, siis põhimõtteliselt ei ole meil samuti mitte iial võimalust ühtegi oma muudatusettepanekut hääletamisele panna. Meil ei ole üheski komisjonis kahte esindajat. Nüüd üks teine asi. Avastasin, et 11. detsembril 2012 on Postimehe *online*-väljaandes ilmunud Jaak Alliku artikkel pealkirjaga "Riigikogu liige kui kariloom". Selles on kolm aastat tagasi välja öeldud enam-vähem kõik, mis minulgi praegu on ütelda. Näiteks ütleb Allik niimoodi: "Tagada kõigile saadikuile võrdne tegevusvabadus ning lubada moodustada uusi fraktsioone ka Riigikogu koosseisu tegevuse käigus. Vaadata Riigikogu töö- ja kodukorra seadus läbi, suurendades konsensusdemokraatiat. See tähendaks opositsiooni tegevusvabaduse laiendamist, olgu või nõudega kõigi esitatud eelnõude sisuliseks aruteluks ja hääletusele panemiseks." Ja veel sobib tsiteerida seda lauset: "Riigikogu töö- ja kodukorra seadus on võtnud aga fraktsioonivälistelt saadikutelt ära peaaegu igasuguse võimaluse parlamenditööd sisuliselt mõjutada." Nagu ma ütlesin, on see tõsi ka väikeste fraktsioonide puhul. Allik oma terava silmaga ütleb ka, et paradoksaalsel kombel on valitsuskooalitsiooni kuuluvate rahvasaadikute tegevusvabadus veelgi väiksem kui opositsiooni liikmetel, kes võivad endale teatud ekstravagantsusi lubada, sest neist ei olene niikuinii mitte midagi. Lõpuks on Alliku resümee selline, et esinduskogu liige – see tähendab siis terve Riigikogu – on muudetud tummaks või kurtidele kõrvadele kõnelevaks hääletusmasinaks.

Esimees Eiki Nestor

Märt Sults, palun!

Märt Sults

Härra esimees! Kolleegid! Õpetaja kõnnib mööda tänavat ja talle tuleb vastu üks soliidne härrasmees. Soliidne härrasmees ütleb: "Tere, kallis õpetaja Maret! Kas sa ei mäleta mind?" "Ei, ma ei mäleta sind. Aga kuidas sina mind mäletad?" "Kallis õpetaja, sul on seljas sama mantel, mis 20 aastat tagasi." Mantli järgi tundis ära! Nii palju siis õpetajate palgast.

Väga palju räägitakse Eesti julgeolekuriskist. Julgeolekurisk hakkab pihta kodust, lasteaiast – sealt, kus me ei taha palka maksta ega vastutada –, algastmest koolis. Nüüd anti teada, et lapse koolikott ei tohi kaaluda üle nelja kilo ja seal peab kindlasti olema sees tahvelarvuti, kustkohast laps saab lugeda. Laps peab lugema mitte raamatust, vaid tahvlilt. Samal ajal ütlevad kirjanikud ja teadlased, et inimese empaatiavõime hakkab pihta lugemisest. Mida rohkem laps loeb – mitte arvutist, vaid paberraamatust –, seda rohkem on tal empaatiavõimet. Empaatiavõime on ainukene asi, mis meid loomast eristab. Kas põhikooliõpetajatele on palka juurde vaja? Muidugi pole vaja. 20 aastat on üks ja sama mantel seljas. Õpetajal pole aegagi raha kulutada, ta läheb hommikul pool kaheksa tööle ja tuleb õhtul kell kümme töölt. Tal ei ole aega raha kulutada. Koolis saab süüa ka. Heal juhul kaks korda nädalas on supipäev, seda saab ilma rahata, selle eest ei pea maksma. Täitsa okei on kõik. Gümnaasiumiosa? Mille jaoks? Olgu riigigümnaasiumid, saadame sada protsenti lapsi sinna. Munitsipaalgümnaasiumid suretame välja, kohalikule omavalitsusele paneme maksekohustusi juurde. Kelle asi see on?

Strateegia, julgeolek. Kes meie riiki kaitseb? Kes meile pensioni maksab? Kes meie haavatuid ravib? Kes meie mittehaavatuid, lihtsalt haigeid inimesi ravib? Mis asi on julgeolekurisk? Kui tsiteerida klassikuid, siis iga kett on täpselt nii nõrk, kui nõrk on selle kõige nõrgem lüli. Meil on kõik lülid nõrgad – tõmba ketti, kuidas tahad, igalt poolt läheb puruks. Keda me niimoodi kaitseme? Kellega me suudame võidelda, kui inimestel puudub motivatsioon, inimestel puudub tahe, usk, koduarmastus, püha perekond? Kui kõik need väärtused on laiali valgunud, siis keda me kaitseme? Kus kohas see riik on? Kellele sa piirid rajad? Mis on riigi tunnused peale hümni, lipu ja keele? Rohkem mitte midagi pole! Piiri pole! Ei ole ju klassikalisi riigi tunnuseid. Varsti pole enam klassikalist perekonda ka.

Kallid inimesed, otsustajad! Vaadake kaugemale kui kaks aastat! Vaadake, kuidas teie olete saanud kirjaoskajateks! Te ei ole ju aborigeenid. Aitäh!

Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

Peeter Ernits

Hea juhataja! Head vähesed kolleegid, vähesed hääletusmasinad, kui tsiteerida Jaak Allikut! Ma tahan kokku võttes paari sõnaga rääkida sellest aastast. Eelarve on vastu võetud, üle 100 000 eestimaalase peab oma leiva teenimiseks välismaal tööl käima. Välismaised pangad viivad oma kasumi, miljardid rahulikult riigist välja, jättes meile paljad peod. Paljud tublid inimesed peavad rabama kolm aastat, et saada kirja ühe pensioniaasta, jne. Me saatsime allavett juba 12. korda presidendi otsevalimise eelnõu. Rahval ei ole vaja oma presidenti valida. Me saatsime siin saalis allavett üleminekutoetuste maksmise põllumeestele. Põllumehed närigu koos oma lehmadega rohtu.

Päevaleht ja Delfi on avaldanud mõjukate inimeste edetabeli. Igasugused sellised mängud on toredad, omal ajal Luubis me alustasime seda. Aga kui vaadata neid nimekirju, milles on ka mitu meie lugupeetud kolleegi, siis tekib mul küsimus, mis mõju sel realselt ikkagi on. Tuletage meelde hiljutist üleminekutoetuste eelnõu, mis maha hääletati. Võtnud kätte Maalehe, nägin esiküljel oma armsat lugupeetud kolleegi Jaanus Marrandit. Kas saab kuulsal põllumehel olla mingi mõju, kui ta ei suuda üleminekutoetust tagada? Alles hiljuti oli siin kõnepuldis lugupeetud riigikontrolör Alar Karis, kes oli mõjukate riigiteenijate edetabelis teisel kohal. Aga mis mõju on sellisel mehel, kes ei suuda juba kolmas aasta riigieelarvest välja kaubelda näruseid 250 000 eurot, et hakata kontrollima, kuidas Kaitseministeeriumile igal aastal relvahangeteks antud ligi miljardit eurot kasutatakse? Vahest askeldavad seal kratid?

Või läheme natuke veel edasi. N-ö venelaste edetabeli juht, lugupeetud Jevgeni Ossinovski on lubanud õpetajate palga tõsta 120%-ni keskmisest. Samas me oleme siin saalis kuulnud praeguse haridusministri juttu, kui raske on seda saavutada. Aga need on meie koduse konnatiigi mured. Suur maailm on palju keerulisem. Pariisi kliimakonverentsil pääses üks Eesti piiga Ameerika välisministriga ühele pildile. Samas ei ole me siin kuulnud, mida seal otsustatu Eestile tähendab. Mida me peame tegema? Kust vajalik raha tuleb ja lõppkokkuvõttes, kes kõige selle eest vastutab? Maakera soojenemine tuleb hoida poolteise kraadi piires ja ka Eesti peab siin oma panuse andma. Hiina panus on loomulikult kolossaalne, kolmandik kasvuhoonegaasidest tuleb just nimelt sealt, sellest kiiresti arenevast majandusest. See on väga konkreetne küsimus ja teema, mille kohta me peaksime hakkama ka siin saalis aru pärima.

Palun veel paar minutit juurde!

Esimees Eiki Nestor

Ei, siin ei ole lisaiega ette nähtud. Kas kolmest sekundist piisab?

Peeter Ernits

Jah, aitäh! Igal juhul jõgeval kuulutati välja jõulurahu inimestele. Varsti kuulutavad jahimehed välja jõulurahu ka loomadele. Nii et kõigile häid lähenevaid jõule!

Esimees Eiki Nestor

Meie hea tava näeb ette, et vabas mikrofonis saab rääkida ühe korra. Viktor Vassiljev, kas sul on öelda protseduuriline märkus? Palun, Viktor Vassiljev!

Viktor Vassiljev

Aitäh, härra Riigikogu esimees! Protseduuriline märkus on see, et siin on palju räägitud igasugu teemadel, aga asjast hakkas rääkima alles kolleeg Ernits. Ma tahan teda tunnustades seda asjast rääkimist natuke jätkata. Nimelt, ta ütles väga õigesti välja ülima tõe, et aasta hakkab läbi saama. Aasta hakkab tõesti läbi saama ja praegu on võib-olla viimane moment, kui saab kõiki tänada. Tänaingi kõiki, et meil on lastud siin oma tööd teha. Täna häid ajakirjanikke, kes meid päris ära tapnud ei ole, ja täna häid kaaslasi teistest fraktsioonidest, kellega oleme saanud pidada sisulisi debatte.

Esimees Eiki Nestor

Aitäh, Viktor! See protseduuriline märkus oli väga õige. Aasta hakkab tõepoolest lõppema.

Viktor Vassiljev

Oota! Tahan kindlasti tänada ka Riigikogu Kantselei töötajaid – neid häid inimesi, kes on meie pärast siin õhtuti kaua tööl vahtinud. Aitäh teile!

Esimees Eiki Nestor

Kohtume homme!

Istungi lõpp kell 15.54.